

нежељене незапослености. Право на рад, у суштини, има за циљ да обавезе државу да ствара услове који омогућују да свако својим радом може да обезбеди неопходна средства за живот.

Право на штрајк. По Закону о штрајку, штрајк је прекид рада који запослени организују ради заштите својих професионалних и економских интереса по основу рада. Реч је, дакле, о колективној привременој обустави рада којој запослени прибегавају ради вршења притиска на послодавца да прихвати њихове захтеве који се односе на побољшање услова рада (у најширем смислу). Устав јемчи право запослених на штрајк, у складу са законом и колективним уговором. Право на штрајк може бити ограничено само законом, сходно природи или врсти делатности.

Право на образовање. Аутономија универзитета. Устав свакоме јемчи право на образовање, али се обим уставних гаранција разликује с обзиром на ниво образовања. Основно образовање је обавезно и бесплатно, а средње образовање је бесплатно (не и обавезно). Високо образовање је доступно свима под једнаким условима, а Република Србија омогућује успешним и надареним ученицима слабијег имовног стања бесплатно високо образовање, у складу са законом. Оснивање школа и универзитета уређује се законом. Квалитету високог образовања доприноси Уставом зајемчена аутономија универзитета, високошколских и научних установа, која подразумева њихово право да, у складу са законом, самостално одлучују о свом уређењу и раду.

Право на здраву животну средину. Заштита животне средине све више добија на значају у савременом свету због интензивног техничко-технолошког развоја. Устав прокламује да свако има право на здраву животну средину и на благовремено и потпуно обавештавање о њеном стању. Да би ово људско право било оствариво, држава, други колективитети, као и појединци, морају имати одређене обавезе, па Устав утврђује да је свако одговоран за заштиту животне средине и да је свако дужан да чува и побољшава животну средину. Република Србија и аутономна покрајина имају посебну одговорност за заштиту животне средине.

Посебна права везана за дете и породицу. Међу људским правима која гарантује Устав Републике Србије посебно се издвајају она која за циљ имају заштиту деце и породице. То су: право на закључење брака и равноправност супружника; слобода одлучивања о рађању деце; права детета; права и дужности родитеља; посебна заштита породице, мајке, самохраног родитеља и детета. **Право на закључење брака и равноправност супружника** обухвата право сваког лица да слободно одлучи о закључењу и раскидању брака, као и то да се брак закључује на основу слободно датог пристанка мушкарца и жене пред државним органом, да закључење, трајање и раскид брака почивају на равноправности мушкарца и жене, да се брак и односи у браку и породици уређују законом и да се ванбрачна заједница изједначава са браком, у складу са законом. **Слобода одлучивања о рађању деце** зајемчена је Уставом, при чему је установљена обавеза за Републику Србију да подстиче родитеље да се одлуче на рађање деце и да им помаже у томе. **Права детета** обухватају следећа посебна права: деца уживају људска права примерено свом узрасту и душевној зрелости; свако дете има право на лично име, упис у матичну књигу рођених, право да сазна своје порекло и право да очува свој идентитет; деца су заштићена од психичког, физичког, економског и сваког другог искоришћавања или злоупотребавања; деца рођена изван брака имају једнака права као деца рођена у браку; права детета и њихова заштита уређују се законом. **Права и дужности родитеља** односе се на то да родитељи имају право и дужност да издржавају, васпитавају и образују своју децу, у чему су равноправни, као и на то да сва или поједина права могу једном или обома родитељима бити одузета или ограничена само одлуком суда, ако је то у најбољем интересу детета, у складу са законом. **Посебна заштита породице, мајке, самохраног родитеља и детета** зајемчена је Уставом; поред прокламације општег карактера да породица, мајка, самохрани родитељ и дете у Републици Србији уживају посебну заштиту, у складу са законом, Устав изричито утврђује: да се мајци пружа посебна подршка и заштита пре и после порођаја; да се посебна заштита пружа деци о којој се родитељи не старају и деци која су ометена у психичком или физичком развоју; да деца млађа од 15 година не могу бити запослена нити, ако су млађа од 18 година, могу да раде на пословима штетним по њихово здравље или морал.